ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ଶଂଭୁ ନାଥ ସିଂ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ମାର୍ଚ୍ଚ 29, 2001

[କେ. ଟି. ଥୋମାସ୍ ଏବଂ ଆର୍. ପି. ସେଠୀ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଫୌଜଦାରୀ ବିଚାର:

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973:

ଧାରା 309- ସାକ୍ଷୀ- ପରୀକ୍ଷା- ବିଳମ୍ବ- ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଜେରା କରାଯାଇନାହିଁ- ବିଭିନ୍ନ ଦିନମାନଙ୍କରେ ମାମଲାର ଶୁଣାଣିକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜେରା କରାଯାଇ ନାହିଁ- ଶେଷରେ ମାମଲା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନକୁ ରଖା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସାକ୍ଷୀ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିଲେ- ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ବନ୍ଦ କରି ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଥିଲେ- ସଠିକତା- ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି:ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ସଂହିତାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅନୁପାଳନରେ ବିଫଳ ହେବା କାରଣରୁ ନ୍ୟାୟର ପତ୍ତନ ହୋଇଛି- ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଛି- ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପୁନଃ-ପରୀକ୍ଷା ସହିତ ଆଗକୁ ବଢିବାକୁ ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ- ସାକ୍ଷୀ- ପରୀକ୍ଷା- ସିଆର.ପି.ସି. ର ଆବଶ୍ୟକତା- ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି:ଥରେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ, ବିଚାରକୁ ଦୈନନ୍ଦିନ ଭିତ୍ତିରେ ଜାରି ରଖିବାକୁ ପଡିବ- କେବଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ ଥିଲେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନଗୁଡିକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯିବ- ଓକିଲଙ୍କ ଅସୁବିଧା ଏକ "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ" ନୁହେଁ ।

ଶବ୍ଦ ଏବଂ ବାକ୍ୟାଂଶ:

"ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ"- ଅର୍ଥ- ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 ର ଧାରା 309 ର ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ-ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା, 1860 ର ଧାରା 149 ସହିତ ପାଠ କରାଯାଉଥିବା ଧାରା 302 ଏବଂ 307 ଅନୁଯାୟୀ, ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-1 ଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଜେରା ଶେଷ ହୋଇନଥିଲା । ଏହି ମାମଲାକୁ ବିଭିନ୍ନ ଦିନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଯଦିଓ ସେହି ଦିନ ମାନଙ୍କରେ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ହାଜର ହୋଇଥିଲେ, ତଥାପି କୌଣସି ନା କୌଣସି କାରଣରୁ ତାଙ୍କୁ ଜେରା କରାଯାଇନଥିଲା । ଶେଷରେ ମାମଲାଟିର ଶୁଣାଣି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ସେଦିନ ଉପସ୍ଥିତ ନଥିଲେ, ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା-ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ-ରାଜ୍ୟ ଆବେଦନରେ ଅନୁମତି ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: **1.** ଯଦି କୌଣସି ସାକ୍ଷୀ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ଦିନ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଆଦାଲତ ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ ଯେ, ଅଧିକାଂଶ ସାକ୍ଷୀ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ରୋଜଗାର ବନ୍ଦ କରି ଏବଂ ବହୁତ ଖର୍ଚ୍ଚାନ୍ତ ହୋଇ ଆଦାଲତକୁ ଆସିଥାନ୍ତି । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ସେମାନେ କଷ୍ଟ ଭୋଗୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆୟ ହରାଉଛନ୍ତି । ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣର ଭତ୍ତା (ସହାୟତା) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତିର ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନଗଣ୍ୟ ସାନ୍ତ୍ୱନା ସଦୃଶ ଅଟେ । ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତରେ ଏହା ଏକ ଦୁଃଖଦ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯେ ଡାକରା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧମରେ ଡକାଯାଇଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନେ ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି, କେବଳ ଦିନର ଶେଷରେ କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେ ମାମଲାଟି ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଛି । ଏହି ଆଦିମ ପ୍ରଥାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯଦି ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ଥାଏ, ତେବେ ସମସ୍ତେ ଏଥିରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିପାରିବେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷୀ ଭାବେ ଡକାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ତାଙ୍କର ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷମତାର ପ୍ରଭାବରେ କିପରି ଅସୁବିଧାରେ ପଡୁଛନ୍ତି, ତାହା ଦେଖି ବିକୃତ ଆନନ୍ଦ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମାମଲାକୁ ବେପରୁଆ ଭାବେ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ଏକ କାରଣ ହୋଇପାରେ ।

2.1. ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ସାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିଦିନ ବିଚାର ଜାରି ରଖିବାକୁ ପଡିବ (ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଛାଡିଦେଇଛି ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି)। ଅଦାଲତକୁ, ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ଓହରିବାର କାରଣକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଏପରିକି ସାକ୍ଷୀମାନେ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବାବେଳେ ଏହା ନିଷିଦ୍ଧ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ଅଦାଲତଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡିବ । କେବଳ ଯଦି "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ" ଥାଏ, ଯେଉଁ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ମୁଲତବୀ ଆଦେଶରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ ଯାହା କେବଳ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ବିନା ମାମଲା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଅଦାଲତକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ ।

2.2. ପ୍ରାୟତଃ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଓକିଲଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ ଏଭଳି ମାମଲାରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି ଯେ ସେହି ଆଧାରରେ ମୁଲତବୀ ମଞ୍ଜୁର କରିବାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, **1973** ର ଧାରା **309** ର ଆଦେଶକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଜଣେ ଓକିଲଙ୍କ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଏକ "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ" ନୁହେଁ ।

3. ଯଦି କୌଣସି ଅଦାଲତ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଭିଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁନାହିଁ, ତେବେ ଅଦାଲତ ସଂହିତାର ଧାରା **309 (2)** ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବେ: ଅର୍ଥାତ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ହାଜତକୁ ପଠାଇବା କିମ୍ବା ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ବାରମ୍ବାର ମାମଲାକୁ ମୁଲତବୀ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସେହି ପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା (ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିମାଣ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଦାଲତକୁ ଆସିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ସମାନ ହେବା ଉଚିତ)। ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି, ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥାଏ ଏବଂ ସାକ୍ଷୀ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ଯଦି ସେ ଜାମିନରେ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ଅଦାଲତ ତାଙ୍କ ଜାମିନ ରଦ୍ଦ କରିପାରିବେ ।

ରାଜଦେଓ ଶର୍ମା ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ, **[1998] 7 ଏସସିସି 507** ଏବଂ *ରାଜଦେଓ ଶର୍ମା (II) ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ,* **[1999] 7 ଏସସିସି 604 ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।**

4.1. ଏହି ମାମଲାରେ, ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ, ସଂହିତାରେ ଥିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶର ଅନୁପାଳନରେ ବିଫଳତା ଯୋଗୁଁ ନ୍ୟାୟର ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଛି । କେବଳ ଆଇନର ଆଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା କିମ୍ବା ତ୍ରୁଟି ହେତୁ ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟକୁ ବିଫଳ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

4.2. ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-1 ଙ୍କ ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଜାରି ରଖିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି, ଅଦାଲତ ସେହିମାନଙ୍କ ଉପରେ ନୋଟିସ ଜାରି କରିବା ଉଚିତ୍, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଡାକରା ଜାରି କରିବାକୁ ଅଭିଯୋଜନ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ।

ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଫୌଜଦାରୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 392/2001

7.1.2000 ତାରିଖରେ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଜି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା ୪08/1996 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି ।

ଟି. ଏନ୍. ସିଂହ ଏବଂ ପ୍ରମୋଦ ସ୍ୱରୂପ ଆବେଦନକାରୀ ପାଇଁ ।

ବିଜୟ ବହୁଗୁଣା, ଅନୀଲ କେ. ଚୋପ୍ରା ଏବଂ ରାମ ଏକବଲ ରାୟ ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ ଯାଇଥିଲା

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଥୋମାସ୍ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା । ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା ।

ଭାରତରେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଅଦାଲତରୁ ଡାକରା ପାଇଲେ ଏଥିପାଇଁ ଡରନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଦାଲତରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବ ବା ଜେରା କରାଯିବ, ବରଂ ସେମାନେ ଏହି ଭୟରେ ଥରନ୍ତି ଯେ ହୁଏତ ଅନେକ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ପାଳି ଅପେକ୍ଷାରେ ପ୍ରତିଦିନ ଅଦାଲତ ପରିସରରେ ଅଟକି ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସାକ୍ଷୀମାନେ, ବାଧ୍ୟହୋଇ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ କାମଧନ୍ଦା ଛାଡି ଅଦାଲତକୁ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଅପେକ୍ଷା କରନ୍ତି, କେବଳ ଦିନ ଶେଷରେ ଏହା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଯେ ପୁଣି ଆସି ଅପେକ୍ଷା କର । ଏହା ହେଉଛି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତର ଅନେକ ଅଦାଲତରେ ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ ପରିସ୍ଥିତି । ଏବେ ଉଚିତ ସମୟ ଆସିଛି ଯେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଅତିଥି ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଡାକରା ମାଧ୍ୟମରେ ଅଦାଲତରେ, ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରି ନ୍ୟାୟିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚିବାକୁ, ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଡକାଯାଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ ହେଉଛି, ମକଦ୍ଦମାକାରୀଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଅଧିକ ଦୟନୀୟ ଅଟେ । ଏହି ମାମଲାଟି ସେହି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କଷ୍ଟ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଦର୍ଶାଏ, ଯେଉଁମାନେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ହାଜର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ସେହି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟଗ୍ରହଣକୁ ଏଡ଼ାଇବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ, ଶେଷରେ ପ୍ରମାଣ

ଅଭାବରୁ ଦୌରା ଅଦାଲତ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିବା ପରେ ସେ ଏହାର ଲାଭ ପାଇଥିଲେ । ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏକମାତ୍ର କ୍ଷତି ହେଉଛି ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟ ।

ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଆବେଦନ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏବଂ ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ କରାଯାଇଛି । ମାମଲାର ତଥ୍ୟକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ପରିସ୍ଥିତି କିପରି, ତାହା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ ।

ହତ୍ୟା, ହତ୍ୟା ଉଦ୍ୟମ ଏବଂ ଦଙ୍ଗା ଇତ୍ୟାଦି ଅଭିଯୋଗର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ପାଇଁ ନଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ହାଜର କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ନଅ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି, ଏହି ଆବେଦନରେ ଉତ୍ତରଦାତା ଅଟନ୍ତି । ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅପରାଧ ସହିତ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଆଇପିସିର ଧାରା 149 ସହିତ ପଠା କରାଯାଉଥିବା ଧାରା 302 ଏବଂ 307 କୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଛି ଯେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ 22.6.1982 ତାରିଖ ରାତି ପ୍ରାୟ ୫ ଟା ସମୟରେ ଏକ ବେଆଇନ ସମାବେଶ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆଗ୍ନେୟାସ୍ତ୍ର ସମେତ ମାରାତ୍ମକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସେମାନେ ରାମ ବଚନ ନାମକ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ସହ ଅନ୍ୟ କିଛି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗୁରୁତର ଭାବେ ଆହତ କରିଥିଲେ ।

ଅଭିଯୋଜନ, ଜିଆଓ୍ୱ, ପାରସ ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରେଶ ସିଂହଙ୍କୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଦର୍ଶୀ ଭାବେ ଦର୍ଶାଇଥିଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲା । ଆମକୁ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜିଆଓ୍ୱଙ୍କୁ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେହି ଦିନ ତାଙ୍କର ଜେରା ଶେଷ ହୋଇନଥିଲା । ତେଣୁ, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମାମଲାକୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିନ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦିନ କହି, ଅନେକ ଦିନ ପାଇଁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଥିଲେ ।ଆବେଦନକାରୀ ରାଜ୍ୟର ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ଜିଆଓ୍ୱ, 1994 ମସିହା ନଭେମ୍ବର 9 ଏବଂ 15 ତାରିଖରେ, ଡିସେମ୍ବର 8, 1994 ରେ ଏବଂ ତା 'ପରେ ଜାନୁଆରୀ 12, ଫେବୃଆରୀ 7, ଜୁନ୍ 24, ଅଗଷ୍ଟ 25 ଏବଂ ସେପ୍ଟେମ୍ବର 25,1995 ରେ ଅଦାଲତରେ ହାଜର ହୋଇଥିଲେ । ସେହି ଦିନଗୁଡ଼ିକରେ ସାକ୍ଷୀ ହାଜର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ନା କୌଣସି କାରଣରୁ ତାଙ୍କୁ ଜେରା କରାଯାଇପାରି ନଥିଲା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସାକ୍ଷୀ ଦାୟୀ ନୁହନ୍ତି । ଆମ ସାମ୍ନାରେ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ନକଲରୁ ଜଣାପଡିଛି ଯେ ଅଧିକାଂଶ ଦିନରେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ନା କେହି ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ଙ୍କୁ ଜେରା କରାଯାଇ ପାରି ନଥିଲା । ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସରକାରୀ ଓକିଲ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ମାମଲାକୁ ବିଳମ୍ବ କରିବାର କୌଶଳ ବିରୋଧରେ ଦଣ୍ଡାତ୍ମକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ 11.7.1995 ରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହାପରେ, ଦୌରା ଅଦାଲତ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ-1 ଙ୍କ ଜେରା ପାଇଁ ଆଉ କୌଣସି ସମୟ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଚେତାବନୀ ଦେଇ ମାମଲାକୁ 25 ଅଗଷ୍ଟ 1995 ତାରିଖକୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର, 25 ଅଗଷ୍ଟ 1995 ରେ ପିଠାସୀନ ଅଧିକାରୀ ଛୁଟିରେ ଥିବାରୁ ମାମଲାଟିକୁ 25 ସେପ୍ଟେମ୍ବର 1995 କୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଯଦିଓ ସେହି ଦିନ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-1 ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ତଥାପି ତାଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଶେଷରେ ମାମଲାଟି 4.1.1996 କୁ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସେହି ଦିନ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-1 ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ମୁଲତବୀ ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ

ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତି ଉକ୍ତ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ଅଭିଯୋଜନ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରି 9.1.1996 ରେ ରାୟ ଶୁଣାଇଥିଲେ ।

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଯେ ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତି, ପୋଲିସ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ପ୍ରକଟ କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପ୍ରମାଣ ଦାଖଲ ନ କରିବା ପାଇଁ ପୋଲିସ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ହାତ ମିଳାଇଛନ୍ତି । ସେହି ବିଷୟରେ ଦୌରା ବିଚାରପତି ଏହା କହିଛନ୍ତି:

> "ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଥିବା ନଥିର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ ଉକ୍ତ ମାମଲାଟି 1991 ମସିହାରୁ ଦୌରା ଅଦାଲତରେ ବିଚାରାଧୀନ ରହିଛି ଏବଂ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ବିତିଗଲାଣି, ଯେତେବେଳେ କି ଅଭିଯୋଜନକୁ ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ ପାଇଁ 45 ଟି ଅଲଗା ଅଲଗା ତାରିଖ ଦିଆଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଅଭିଯୋଜନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପ୍ରମାଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ଅଭିଯୋଜନ ଅଦାଲତରେ 34 ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ତାଲିକା ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦାୟକ ଏବଂ ଏହା ପୋଲିସ ପ୍ରଶାସନର ଏକ ଷଡଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି ଏବଂ ଏଥିରୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଇପାରେ ଯେ ପୋଲିସ ଏବଂ ଅଭିଯୋଜନ ପ୍ରତିରକ୍ଷା/ଅଭିଯୁକ୍ତ ହାତ ମିଳାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଅଦାଲତରେ କୌଣସି ସାକ୍ଷୀ ଉପସ୍ଥାପନ କରିନାହାଁନ୍ତି । ପୋଲିସର ଆଚରଣ (ଅଟ୍ରାଉଲିଆ ଥାନାରେ) ପୋଲିସର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଚିହ୍ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ।"

ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ଆଦେଶ ପାରିତ ହେବା ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଲାଗି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାଇଥିଲେ । ଆହ୍ଲାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନେ ନିମ୍ନମତେ ଏହିଭଳି କେବଳ ଦୁଇଟି ବାକ୍ୟ ଲେଖିଥିଲେ:

> " ବିଦ୍ୱାନ ଏ. ଜି. ଏ. ଙ୍କୁ ଶୁଣିଛୁ, ଏହି ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ଆବେଦନରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତକ୍ଷେପ ପାଇଁ ଆମେ କୌଣସି ଭଲ ଆଧାର ପାଇନାହୁଁ । ଆବେଦନରେ ଅନୁମତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରାଯାଇଛି "।

ଯଦି ହତ୍ୟା ଭଳି ଗୁରୁତର ଅପରାଧରେ, ସାକ୍ଷୀମାନେ ଅନେକ ଥର ଅଦାଲତରେ ହାଜର ହେବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଦୌରା ବିଚାରପତି ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ମିଳିତ କୌଶଳର ଶିକାର ହୋଇ ପ୍ରମାଣ ଅଭାବରୁ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ କରିଦିଅନ୍ତି, ତେବେ ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଶାସନର ଦକ୍ଷତା ଉପରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଛି, ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସ ପାଇବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଯେତେବେଳେ ପିଡବ୍ଲୁ -1 ଙ୍କୁ ଜମାନବନ୍ଦୀ କରାଯାଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଅଦାଲତଙ୍କୁ, ଉକ୍ତ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ଜେରା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ମାମଲାଟିକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ଉଚିତ୍ ଥିଲା । ସାକ୍ଷୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଇ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ଯେତେବେଳେ ଏକ ଦୌରା ଅଦାଲତ ମାମଲାକୁ ବାରମ୍ବାର ଦୀର୍ଘ ସମୟ ପାଇଁ ସ୍ଥଗିତ ରଖନ୍ତି, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟଜନକ । ଯଦି ସାକ୍ଷୀ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥିବା ଦିନ, ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଠିକ୍ ମନେ କଲେ, ତେବେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ପାଖରେ ଶେଷ ବିଜୟ ରହିଥାନ୍ତା ।

ଆମେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରୁଛୁ ଯେ ଯଦି କୌଣସି ସାକ୍ଷୀ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ସେହି ଦିନ ପରୀକ୍ଷା କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଅଦାଲତ ଏହା ଜାଣିବା ଉଚିତ୍ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ସାକ୍ଷୀ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଛାଡ଼ି, ବହୁ ଅସୁବିଧା ଏବଂ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ହିଁ କୋର୍ଟକୁ ଆସିଥାନ୍ତି । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେମାନେ ଦୁଃଖକଷ୍ଟ ଭୋଗନ୍ତି ଏବଂ ଆୟ ହରାଇଥାନ୍ତି । ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ପରିମାଣର ଭତ୍ତା (ସହାୟତା) ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ହୋଇଥିବା ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତିର ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଏକ ନଗଣ୍ୟ ସାନ୍ତ୍ୱନା ସଦୃଶ ଅଟେ । ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତରେ ଏହା ଏକ ଦୁଃଖଦ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଯେ ଡାକରା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମାଧ୍ୟମରେ ଡକାଯାଇଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନେ ସକାଳୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି, କେବଳ ଦିନର ଶେଷରେ କୁହାଯାଇଥାଏ ଯେ ମାମଲାଟି ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଇଛି । ଏହି ଆଦିମ ପ୍ରଥାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଙ୍କ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂସ୍କାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ଯଦି ସମ୍ପୃକ୍ତ ପୀଠାସୀନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରତି ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ଥାଏ, ତେବେ ସମସ୍ତେ ଏଥିରେ ସଂସ୍କାର ଆଣିପାରିବେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷୀ ଭାବେ ଡକାଯାଇଥିବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ, ତାଙ୍କର ନ୍ୟାୟିକ କ୍ଷମତାର ପ୍ରଭାବରେ କିପରି ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି, ତାହା ଦେଖି ବିକୃତ ଆନନ୍ଦ ନେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମାମଲାକୁ ବେପରୁଆ ଭାବେ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ଏକ କାରଣ ହୋଇପାରେ ।

ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 309 (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ସଂହିତା') ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ଅପରାଧିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ମଞ୍ଜୁର କରିବା ପାଇଁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏପରି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ମଞ୍ଜୁର କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏହି ଧାରାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ଏହାକୁ ଏହିପରି ପାଠ କରାଯାଏ:

> "309. କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା କିମ୍ବା ମୁଲତବୀ ରଖିବା କ୍ଷମତା: ପ୍ରତ୍ୟେକ ତଦନ୍ତ ବା ବିଚାରରେ, ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ପନ୍ନ ହେବା ଉଚିତ୍ ଏବଂ ବିଶେଷ କରି, ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଦୈନନ୍ଦିନ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଲିବା ଉଚିତ୍, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଦାଲତ କୌଣସି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ ପାଇଁ ମାମଲାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ମନେ ନକରନ୍ତି ।
>
> (2) ଅଦାଲତ ଯଦି ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ମାମଲାର ତଦନ୍ତ ବା ବିଚାର ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା କିମ୍ବା ମୁଲତବୀ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତେବେ ଅଦାଲତ କାରଣ ଲେଖି ସମୟ ସମୟରେ, ଉଚିତ ମନେ କରୁଥିବା ସମୟ ପାଇଁ ଏବଂ ସର୍ତ୍ତ ସହିତ ବିଚାରକୁ ମୁଲତବୀ ରଖିପାରିବେ ଏବଂ ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯଦି ଅଭିଯୁକ୍ତ ହେପାଜତରେ ଥାଏ, ତେବେ ପରୱାନା ମାଧ୍ୟମରେ ତାଙ୍କୁ ଜେଲକୁ ପଠାଇ ପାରିବେ ।
>
> ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, କୌଣସି ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଜଣେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏହି ଧାରା ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଟିଏ ସମୟରେ ପନ୍ଦର ଦିନରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ହେପାଜତକୁ ପଠାଇ ପାରିବେ ।
>
> ଆହୁରି ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିବେ, ସେତେବେଳେ ଲିଖିତ ଭାବେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ ବ୍ୟତୀତ, ସେମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା ନକରି କୌଣସି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ କିମ୍ବା ମୁଲତବୀ ମଞ୍ଜୁର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି ଯେ କେବଳ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲାଗୁ ହେବାକୁ ଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କୌଣସି ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ।"

ପ୍ରଥମ ଉପ-ଧାରା ଅନୁସାରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ଶୁଣାଣି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଶୀଘ୍ର ଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ, କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ବ୍ୟବହୃତ "ଯଥାସମ୍ଭବ ଶୀଘ୍ର" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଅଦାଲତଙ୍କୁ କିଛିଟା କୋହଳପଣ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ ଏବଂ ଏହି କୋହଳପଣର ସୁଯୋଗ ନେଇ ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରାୟତଃ ବିଳମ୍ବ ଘଟିଥାଏ । ତଥାପି, ଉପ-ଧାରାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅଂଶ ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଅଧିକ ଆଗୁଆ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ କଠୋର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲା । ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଉପ-ଧାରାର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଭାଗରେ "ଯଥାଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ" ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରି, ଆଦେଶର କଠୋରତାକୁ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୋହଳ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପାଇଁ (ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଛି), ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବହୁତ କଠୋର କରିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ଥରେ ମାମଲା ସେହି ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ପହଞ୍ଚିବା ପରେ ବୈଧାନିକ ଆଦେଶ ହେଉଛି ଯେ ଏହିପରି ପରୀକ୍ଷା "ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜାରି ରହିବ।"ଉକ୍ତ କଠୋର ନିୟମର ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହେଉଛି, ଯଦି ଅଦାଲତ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଯେ "ପରଦିନଠାରୁ ଅଧିକ ସମୟ ପାଇଁ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ" ତେବେ ଏହାକୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଅଦାଲତ ଉପରେ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଲାଗୁ କରାଯାଏ ଯେ ଏହାର କାରଣ ନଥିଭୁକ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଏହି କୋହଳ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ମଧ୍ୟ ହଟାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଉପ-ଧାରା (2) ର ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତି ବ୍ୟତୀତ ଅଦାଲତଙ୍କୁ ମାମଲା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାର କୌଣସି କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ, ଏଥିରେ ଆଉ ଏକ ସର୍ତ୍ତ ଯୋଡାଯାଇଛି ଯେ, "ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା ନ କରି ମାମଲା ସ୍ଥଗିତ କିମ୍ବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟକୁ ଘୁଞ୍ଚାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ *ଅଦାଲତ ଲିଖିତ ଭାବରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ନାହାନ୍ତି* ।" (ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି)

ତେଣୁ, ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତି ହେଉଛି ଯେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ଅଦାଲତଙ୍କୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ପକ୍ଷ ଛାଡିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ) ଦୈନନ୍ଦିନ ବିଚାର ଜାରି ରଖିବାକୁ ପଡିବ । ଉକ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟାରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହେବା ପାଇଁ ଅଦାଲତଙ୍କୁ କାରଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅଦାଲତରେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବାବେଳେ ତାହା ମଧ୍ୟ ନିଷେଧ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆବଶ୍ୟକତା ହେଉଛି ଯେ ଅଦାଲତ ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । କେବଳ ଯଦି "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ" ଥାଏ, ଯେଉଁ କାରଣଗୁଡ଼ିକ ମୁଲତବୀ ଆଦେଶରେ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଉଚିତ ଯାହା କେବଳ ଅଦାଲତରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ବିନା ମାମଲା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଅଦାଲତକୁ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିପାରେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ, ଆମେ ଏହା ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖିତ ଯେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ, ଦିଆଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ଅବମାନନା କରିବା ଏକ ସାଧାରଣ ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ନିୟମିତ ଘଟଣାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏପରିକି ଯେତେବେଳେ ସାକ୍ଷୀମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ କମ୍ ଗମ୍ଭୀରତା କାରଣରୁ କିମ୍ବା ଏପରିକି ତୁଚ୍ଛ ଆଧାରରେ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯାଏ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବା ମାତ୍ରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ।ପ୍ରାୟତଃ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଓକିଲଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ ଏଭଳି ମାମଲାରେ ସ୍ଥଗିତାଦେଶ

ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଏ ।ଆମେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛୁ ଯେ ସେହି ଆଧାରରେ ମୁଲତବୀ ମଞ୍ଜୁର କରିବାରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଅସନ୍ତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରିଛି । ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1973 ର ଧାରା 309 ର ଆଦେଶକୁ ଏଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ଜଣେ ଓକିଲଙ୍କ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ଏକ "ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାରଣ" ନୁହେଁ ।

ଯଦି କୌଣସି ଅଦାଲତ ଜାଣିବାକୁ ପାଆନ୍ତି ଯେ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଭିଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁନାହିଁ, ତେବେ ଅଦାଲତ ସଂହିତାର ଧାରା 309 (2) ଅନୁଯାୟୀ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇପାରିବେ: ଅର୍ଥାତ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ହାଜତକୁ ପଠାଇବା କିମ୍ବା ଯେଉଁ ପକ୍ଷ ବାରମ୍ବାର ମାମଲାକୁ ମୁଲତବୀ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସେହି ପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବା (ଏହି ଖର୍ଚ୍ଚର ପରିମାଣ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ହୋଇଥିବା କ୍ଷତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅଦାଲତକୁ ଆସିବା ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ସମାନ ହେବା ଉଚିତ)। ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଳ୍ପ ହେଉଛି, ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଅନୁପସ୍ଥିତ ଥାଏ ଏବଂ ସାକ୍ଷୀ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି, ଯଦି ସେ ଜାମିନରେ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ଅଦାଲତ ତାଙ୍କ ଜାମିନ ରଦ୍ଦ କରିପାରିବେ ଯଦି ତାଙ୍କ ତରଫରୁ ଏକ ଆବେଦନ ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ତାଙ୍କ ଓକିଲଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁମତି ମାଗିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଲିଖିତ ଭାବରେ ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି ଯେ ସେ ଏହି ମାମଲାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ପରିଚୟକୁ ନେଇ କୌଣସି ବିବାଦ କରିବେ ନାହିଁ ।

ରାଜଦେଓ ଶର୍ମା ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ, [1998] 7 ଏସସିସି 507 ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ତିନି ଜଣିଆ ବିଚାରପୀଠ ଯେଉଁ ସମୟସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଆଂଶିକ ଭାବେ ସଂହିତାର ଧାରା 309 (1) ରେ ଥିବା ବୈଧାନିକ ଆଦେଶ ଉପରେ ବିଚାରଧୀନ ରହିଛି ।ସେହି ବିଷୟ ଉପରେ ବିଚାରପୀଠ ଏହା କହିଛନ୍ତି:

> "ଯଦି ବାରମ୍ବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଭିଯୋଜନ ନିଜର ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ହାଜର କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଅଭିଯୋଜନକୁ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା ଯଥେଷ୍ଟ ଭାବରେ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ । ସିଆର.ପି.ସି.ର ଧାରା 309 (1), ଉପରୋକ୍ତ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ସମର୍ଥନ କରେ କାରଣ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନର ତ୍ୱରିତ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ନିରନ୍ତରତା ସହିତ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ । ଏହି ଧାରାରେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ଦିନ ପରେ ମାମଲା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାର କାରଣକୁ ନଥିଭୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।”

ରାଜଦେଓ ଶର୍ମା (II) ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ, [1999] 7 ଏସସିସି. 604 ମାମଲାରେ, ଏହି ଅଦାଲତ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯଦି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଖରେ ଅତି ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଦୃଢ଼ କାରଣ ନଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ ପାଖରେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଦିବସ ପରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ସ୍ଥଗିତ ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ନଥାଏ, ତେବେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକାର ଆଦେଶକୁ ଅବମାନନା କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ସମସ୍ତ ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତିଙ୍କୁ ସଂହିତାର ଧାରା 309 ର ଅନୁପାଳନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ ମନେ ପକାନ୍ତୁ । ଅନୁରୋଧଟି ନିମ୍ନଲିଖିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ରହିଛି:

> "ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଛୁ ଯେ ଏକ ପରିପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତିମାନଙ୍କୁ ସଂହିତାର ଧାରା 309 କୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ବିଷୟରେ

ମନେ ପକାନ୍ତୁ । ଆମେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୋଧ କରୁଛୁ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ବୈଧାନିକ ଆଦେଶକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରୁଥିବା କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଚାର କରୁଥିବା ବିଚାରପତିଙ୍କ ଆଚରଣ ଉପରେ ଟିପ୍ପଣୀ ଦିଅନ୍ତୁ ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଭ୍ରଷ୍ଟ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ।"

ଆମେ ଆଶା କରୁଛୁ ଯେ, ଉକ୍ତ ରାୟ ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଚାହୁଁଥିବା ପରିପତ୍ରକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟମାନ ଜାରି କରିଥିବେ । ଯଦି ବ୍ୟବସ୍ଥାପିକା ଦ୍ୱାରା ସଂହିତାର ଧାରା 309 ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ଆଇନଗତ ବାଧ୍ୟତାକୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଗୁଡ଼ିକ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ପାଳନ କରନ୍ତି, ତେବେ ପକ୍ଷମାନେ ଅଦାଲତଙ୍କୁ ସହଯୋଗ କରିବା ସହ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ରହିବ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗିବାକୁ ପଡୁଛି ଯେପରିକି ଡାକରା ପାଇବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଦିନ ଦିନ ଧରି ସେମାନଙ୍କର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉନାହିଁ, ତାହାର ମଧ୍ୟ ଅବସାନ ଘଟିବ ।

ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅଭାବ ଦର୍ଶାଇ ସଂହିତାର ଧାରା 309 ରେ ସନ୍ନିବେଶିତ ବୈଧାନିକ ଆଦେଶକୁ ଏଡ଼ାଇବା କଦାପି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଜଣେ ବିଚାରଶୀଳ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀ, ଯିଏ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠାବାନ, ସେ ଏଭଳି ବୈଧାନିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ଭିତ୍ତିଭୂମି ସହିତ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ଜଣେ ଅଳସୁଆ କର୍ମଚାରୀ ସବୁବେଳେ ନିଜ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ବା ସରଞ୍ଜାମକୁ ଦୋଷ ଦେଇଥାଏ, ଏହି ପୁରୁଣା ଉକ୍ତିଟି ସେହି ସବୁ ଅଳସୁଆ ନ୍ୟାୟିକ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ଉପଯୁକ୍ତ ଜବାବ, ଯେଉଁମାନେ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟର ମନ୍ଥରତାକୁ ଲୁଚାଇବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ତ୍ରୁଟି ଏବଂ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ଅଭାବକୁ ଦୋଷାରୋପ କରିଥାନ୍ତି ।

କିଛି ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୌରା ବିଚାରରେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଏକ କ୍ରମାଗତ କାର୍ଯ୍ୟ ସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି, ଯାହାକୁ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଓକିଲଙ୍କ ସୁବିଧାକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବା ପରେ ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ଏହିପରି କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥାଏ । ଏହାପରେ ଡାକରା କିମ୍ବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମାମଲାର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ସରକାରୀ ଓକିଲଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯିବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ । ଥରେ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲେ ଏବଂ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ଡକାଯିବା ପରେ ବିଚାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦୈନନ୍ଦିନ ଭିତ୍ତିରେ ଚାଲିଥାଏ । ଆଇନର ଆଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବାର ଏହା ଏକ ପଦ୍ଧତି ଅଟେ । ସଂହିତାର ଧାରା 309 ରେ ଥିବା ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପଦ୍ଧତି, ଯଦି କିଛି ଭଲ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ, ତାହା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଦାଲତର ପିଠାସୀନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ । ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ, ଉପରୋକ୍ତ ଧାରାରେ ଥିବା ଆଇନଗତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରଶାସନିକ ଦିଗରୁ ନିରୀକ୍ଷଣ, ତଦାରଖ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇପାରିବେ । .

ଆମର ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଆଇନର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ବିଫଳ ହେବା କାରଣରୁ ଏହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଛି । କେବଳ ଆଇନର ଆଦେଶକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍କ୍ରିୟତା କିମ୍ବା ତ୍ରୁଟି ହେତୁ ଅପରାଧିକ ନ୍ୟାୟକୁ ବିଫଳ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଆବେଦନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ମାଗି ଆଲ୍ଲାହାବାଦ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବିଦ୍ୱାନ ବିଚାରପତିମାନେ ଉପରୋକ୍ତ ଦିଗକୁ ବିଚାରକୁ ନେବା

ଉଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ଆଇନର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀକୁ ଅବମାନନା କରିବା ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ଗୁରୁତର ନ୍ୟାୟିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଘଟିଥିଲା, ତାହାକୁ ସୁଧାରିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ଆଦେଶକୁ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରୁଛୁ । ଆମେ ବିଚାର କରୁଥିବା ଅଦାଲତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ଯେ ପିଡବ୍ଲ୍ୟୁ.-1ଙ୍କ ପୁନଃ ପରୀକ୍ଷା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ସହିତ ଅଭିଯୋଜନ ଦ୍ୱାରା ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଦାଲତ ଡକରା ଜାରି କରିବା ଉଚିତ୍ । (ଅଦାଲତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡାକରା ଜାରି କରିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି, ଅଭିଯୋଜନ ନିଜ ଆଡୁ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ହାଜର କରିପାରିବେ)। ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଅବଶିଷ୍ଟ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପରେ ମାମଲାର ଫଏସଲା କରାଯିବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

ଭି. ଏସ୍. ଏସ୍. ଆବେଦନର ଫଏସଲା କରାଗଲା ।

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଶ୍ରୀ ଜଟାଧାରୀ ସେଠୀ

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।